ROK VIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 8

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1933 ROKU

OGÓLNE ZEBRANIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dn. 8 kwietnia 1933 odbyło się 13-te zkolei zwyczajne walne zebranie członków Związku Przemysłu Chemicznego R. P.

Zebranie zagaił Prezes Związku, p. Dr. Józef Landau, którego też powołano na przewodniczącego zebrania.

Ponieważ sprawozdanie z działalności Związku za r. 1932 zostało w przepisanym statutowo terminie rozesłane wszystkim członkom Związku, przeto Dyrektor Związku, p. Prof. Edmund Trepka, ograniczył swoje przemówienie do scharakteryzowania najistotniejszych przejawów działalności Związku w pierwszych miesiącach roku bieżącego. W szczególności zatrzymał się nad sprawą rokowań o zawarcie nowych traktatów handlowych z licznemi krajami, wskazał pożytek ankiety, jaką Związek przeprowadził w roku ubiegłym na tle tych rokowań; rozporządzając zebranym wówczas materjałem, Związek może z łatwością opinjować w krótkim czasie wszystkie żądania, zgłoszcne w zakresie zniżek celnych na artykuły chemiczne. Omawiając zagadnienie eksportowe, Dyrektor Związku podkreślił coraz poważniejsze jego znaczenie w przemyśle chemicznym i zobrazował metody, jakie stosuje Związek Przemysłu Chemicznego przy badaniu i ułatwianiu tranzakcyj wywozowych. W dalszym ciągu oświetlone zostały sprawy celne (nowe zakazy przywozu), kolejowe (reforma taryf drobnicowych), wreszcie zawarte lub zawierane porozumienia między poszczególnemi dziedzinami naszego życia gospodarczego (uzgodnienie stanowisk przemysłu i rolnictwa w sprawach tłuszczowych, porozumienie między przemysłem włókienniczym i chemicznym w sprawie sztucznych włókien i t. d.). Kończąc swe przemówienie, Dyrektor Związku wskazał na ożywioną i rozwijającą się, lecz wymagającą dalszego usprawnienia działalność sekcyj fachowych w łonie Związku, oraz na pozytywne przejawy działalności przemysłu chemicznego, na tle podejmowania inicjatywy produkcji coraz to nowych artykułów chemicznych.

Po wysłuchaniu sprawozdania finansowego i odczytaniu protokółu Komisji Rewizyjnej — ogólne zebranie udzieliło absolutorjum Zarządowi z jego czynności.

Ustępujących przez losowanie członków Zarządu p.p.: Inż. Ludwika Brzezowskiego, Marjana Lewandowskiego, Inż. Włodzimierza Płużańskiego, Inż. Jana Podraszkę, Inż. Wiktora Sommera, Inż. Feliksa Wiślickiego wybrano ponownie, ponadto zaś — poraz pierwszy powołano do Zarządu p. Dr. Alfreda Hirszowskiego.

Do Komisji Rewizyjnej powołano ponownie p. p.: Wiktora Bereszkę, Inż. Czesława Knoffa, Dr. Stefana Otolskiego.

W sprawach bieżących zostały poruszone następujące zagadnienia: p. Prof. Józef Zawadzki w imieniu Zarządu Polskiego Towarzystwa Chemicznego złożył podziękowanie Związkowi, w szczególności członkom Zarządu Związku, p.p. Inż. Feliksowi Wiślickiemu i Inż. Wiktorowi Sommerowi, za poparcie finansowe organizacji III Zjazdu Chemików Polskich we Lwowie, i wezwał zebranych do dalszego deklarowania ofiar na cele Zjazdu.

P. Inż. Tadeusz Zamoyski wezwał zebranych do jaknajliczniejszego zgłaszania w roku bieżącym praktyk wakacyjnych dla studentów chemji, zwracając uwagę na coraz liczniejsze zgłoszenia potrzebujących praktyk i coraz mniejszą ilość praktyk, zgłaszanych przez przedsiębiorstwa.

Po przerwie, odbyła się druga, referatowa część zebrania — z odczytem Prof. Uniwersytetu Berlińskiego, Dr. Hermana Grossmanna p. t. „Chemja gospodarcza a zadania inżynierji". W interesującym i ze swadą wypowiedzianym odczycie prelegent zapoznał zebranych z zadaniami tego nowego działu chemji, podkreślając w szczególności konieczność wszechstronnego — chemicznego, inżynieryjnego i gospodarczego — wykształcenia chemicznych działaczów przemysłowych. Posiłkując się licznemi przykładami z dawniejszej i nowszej historji techniki, prelegent przeprowadził tezę, że zbyt szczupła specjalizacja i zamknięcie się w wąskim kręgu jednego tylko zagadnienia utrudnia chemikowi zajęcie wybitniejszego stanowiska w państwie i w społeczeństwie. W miarę koordynacji poczynań techniki chemicznej na całym świecie — chemja ekonomiczna grać będzie coraz poważniejszą rolę i dlatego też nie może być obca żadnemu kierownikowi przedsiębiorstwa chemicznego.

Zgromadzeni słuchacze podziękowali żywemi oklaskami za interesujący wykład prelegenta.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od 15 marca do 15 kwietnia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach traktatowych:

złożył opinję w sprawie nowych list żądań austrjackich w zakresie zniżek polskiej taryfy celnej, sformułowanych przez Austrję niezależnie od żądań preferencyjnych,

badał postulaty przemysłu chemicznego w związku z traktatem polsko-belgijskim.

W sprawach eksportowych:

badał możliwości umieszczenia niektórych artykułów chemicznych w Egipcie i w Afryce Południowej,

zebrał doładne informacje o możliwościach zbytu w Ameryce Południowej w związku z możliwościami przeprowadzenia tranzakcyj na zasadzie kompensacji.

W sprawach kolejowych:

wystąpił o obniżenie kosztów przewozu wszelkich nawozów sztucznych,

wystąpił ponownie w sprawie obniżenia kosztów przewozu salmjaku i węglanu amonu przez porty polskie,

wystąpił o rewizję kosztów przewozu terpentyny i smoły drzewnej.

W sprawach ogólnych:

nawiązał kontakt z przemysłem naftowym w sprawie używania tłuszczów utwardzonych do wyrobu świec i przystąpił do opracowania sposobów, uniemożliwiających to zastosowanie tłuszczów utwardzonych, bez równoczesnych utrudnień w imporcie tłuszczów utwardzonych dla innych gałęzi przemysłu chemicznego,

zakończył rokowania z rolnictwem w sprawach tłuszczowych i złożył odpowiednie memorjały do władz.

POROZUMIENIE PRZEMYSŁOWO-ROLNICZE

Jak donosiliśmy w Nr. 6 „Wiadomości", Komitet Surowcowy działający na terenie Ministerstwa Rolnictwa wyłonił specjalną Podkomisję, której celem było ustalenie kontyngentów przywozowych na surowce tłuszczowe do fabrykacji olejów ciekłych. W skład Podkomisji weszły następujące organizacje: Związek Izb Przemysłowo-Handlowych i Związek Przemysłu Chemicznego — ze strony przemysłu, Związek Izb i Organizacyj Rolniczych oraz Towarzystwo Lniarskie w Wilnie — ze strony rolnictwa. Posiedzenie Podkomisji odbyło się dn. 29 marca r. b. w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, pod przewodnictwem p. Min. Jerzego Gościckiego.

Zebrani przedstawili szczegółowe statystyki tudzież wyliczenia i zobrazowali w sposób bardzo dokładny sytuację przemysłu przetwórczo-tłuszczowego oraz przewidywania konjunkturalne na najbliższe miesiące. Za punkt wyjścia rozważań wzięte były liczby, dotyczące zbiorów, wymiany zagranicznej, produkcji i konsumcji w latach gospodarczych (t. j. od sierpnia do sierpnia). Ponieważ przedstawiciele sfer rolniczych rozporządzali nieco innemi zestawieniami, niż przedstawiciele sfer przemysłowych, więc też uwidocznione przez obie strony liczby nie były całkowicie zgodne; zadaniem zebrania było jednak doprowadzenie do uzgodnienia poglądów, co oczywiście mogło mieć miejsce dopiero po dokładnem zweryfikowaniu tych zestawień. Dobra wola i lojalność obydwu stron pozwoliły w rezultacie osiągnąć kompromis w zakresie surowców do produkcji wszystkich olejów ciekłych, z wyjątkiem oleju lnianego. Mianowicie, ustalono zgodnie, że kontyngent przywozowy w przeliczeniu na gotowy olej powinien wynosić od 1 kwietnia r. b. do końca bieżącego roku gospodarczego:

3.500 tonn olejów ciekłych, z wyjątkiem oleju lnianego i oleju sezamowego,
300 tonn oleju sezamowego,

przyczem przywóz dokonany będzie bądź w postaci surowego oleju, bądź w formie nasion oleistych. Rozdział powyższych liczb globalnych między jedną i drugą formę surowca pozostawiono grupie przemysłowej, która po uzgodnieniu stanowiska zakomunikuje je grupie rolniczej. Jako ogólną dyrektywę przyjęto konieczność znaczniejszego importu nasion, niż surowego oleju.

Nie udało się natomiast uzgodnić poglądu sfer zainteresowanych na wysokość kontyngentu przywozowego siemienia lnianego. Grupa przemysłowa, opierając się na szczegółowych wyliczeniach i danych statystycznych — domagała się wyznaczenia kontyngentu siemienia lnianego do końca bieżącego roku gospodarczego w wysokości 16.900 tonn. Grupa rolnicza, potwierdzając fakt zupełnego braku siemienia lnianego na rynku krajowym, nie chciała jednak dopuścić do żadnego przywozu, po długich zaś pertraktacjach wysunęła liczbę 3.000 tonn, która jest zupełnie niewspółmierna ani do faktycznego zapotrzebowania, ani do zakontraktowanych już przez olejarnie polskie ilości siemienia argentyńskiego. Oczywiście, w tym stanie rzeczy do uzgodnienia dojść nie mogło i obie strony przedstawiły Rządowi motywy swoich stanowisk.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Produkcja kwasu siarkowego chemicznie czystego prowadzona była w naszym kraju w sposób dorywczy, ostatnio zaś została całkowicie zaniechana przez dotychczas produkujące przedsiębiorstwo. Jak się dowiadujemy, Polsko-Belgijskie Zakłady Chemiczne „Polchem" w Toruniu wykończyły ostatecznie budowę instalacji do wytwarzania chemicznie czystego kwasu siarkowego — przy pomocy oryginalnie opracowanego systemu. Instalacja ta obejmuje produkcję kwasów chemicznie czystych o dowolnem stężeniu, również kwasów akumulatorowych. Pierwsze partje chemicznie czystego kwasu siarkowego z Torunia ukażą się zapewne na rynku już w ciągu najbliższych miesięcy.

Fabryka Płyt i Papierów Fotograficznych „Alfa" w Bydgoszczy — po przeprowadzeniu

wszechstronnych studjów technicznych — przystąpiła do produkcji i wypuściła już na rynek błony fotograficzne. Błony te są przystosowane do wszelkich istniejących na rynku aparatów fotograficznych, nawijane są zarówno na rolki, jak pakowane w formie bloków (t. zw. „Packfilmy"), istnieją w dwóch stopniach czułości: 18° Sch. i 22° Sch. Powstanie tego nowego działu produkcji należy powitać z żywą radością, nietylko jako przejaw twórczej inicjatywy naszego przemysłu chemicznego, lecz również jako jeden z czynników utrzymania aktywności polskiego bilansu handlowego.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Z zasiłku Instytutu Przemysłu Cukrowniczego w Polsce i Kasy imienia Mianowskiego ukazało się obszerne, 526 stron liczące dzieło Wandy Włostowskiej p. t. „Chemja węglowodanów". W dziejach polskiego piśmiennictwa naukowego jest to fakt dużej wagi, zwłaszcza że nie mieliśmy dotychczas oryginalnego opracowania z tej dziedziny chemji organicznej.

Książka dzieli się na 5 części: w pierwszej opisane są podstawowe pojęcia chemji węglowodanów, charakterystyczne właściwości cukru, teorje ich budowy, metody badania i syntezy i t. d. W drugiej zawarty jest opis i charakterystyka poszczególnych węglowodanów (cukrów prostych, wielocukrów niższych i wyższych), tudzież substancyj zbliżonych doń — jak np. związków pektynowych. Trzecia, zatytułowana „Biochemiczne przemiany węglowodanów", omawia chemiczny przebieg procesów fermentacyjnych, przekształcenia węglowodanów w organizmach zwierzęcych i t. d. Część czwarta — krótki zarys technologji węglowodanów — traktowana jest jako uzupełnienie części drugiej i nie jest przeznaczona bynajmniej dla specjalistów; dzieło bowiem posiada charakter naukowy, nie zaś technologiczny, i zajmuje się teoretyczną stroną chemji cukrów, dotykając procesów przemysłowych tylko o tyle, o ile to jest potrzebne do celowości i jasności wykładu. Część piąta, uzupełniona tablicami, opisuje w najogólniejszym zakresie podstawy analizy węglowodanów.

Rzecz opatrzona jest przedmową Prof. Kazimierza Smoleńskiego, który w sposób nader pochlebny wyraża się o całości tej interesującej pracy; zwraca uwagę na znamienność faktu, iż pierwsza polska obszerna monografja z chemji organicznej poświęcona jest cukrom, których produkcja stoi u nas na wysokim poziomie i jest dla Polski przemysłem naturalnym.

Ukazanie się omawianego dzieła witamy z żywą radością, jako przejaw wytężonej pracy naukowej młodego pokolenia chemików polskich.

KRONIKA

Dn. 8 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem przyjęto w skład członków Związku Fabrykę Chemiczną „Fargo" Sp. z o. o., Łódź, Andrzeja 63.

Dn. 1 lutego r. b. rząd węgierski ogłosił listę towarów, których import związany jest z koniecznością przekładania świadectw pochodzenia. Lista obejmuje następujące artykuły chemiczne: mydła, pasty do obuwia, kleje, farby ziemne, litopon, biel cynkową, wyroby kosmetyczne.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 15 marca 1933 r. ukazało się pod poz. 110 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 9 marca 1933 r., ustalające cenę litra spirytusu 100°-wego luzem na cele domowo-lecznicze — w wysokości zł. 10.

W Dz. Ust. Nr. 22 z dn. 30 marca r. b. ukazało się pod poz. 177 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 24 marca 1933 r. o ulgach celnych.

Rozporządzenie to objęło następujące ulgi celne, bezpośrednio interesujące przemysł chemiczny:

opony samochodowe dęte (poz. 88, p. 3 b. I.) opłacają za pozwl. Min. Skarbu cło, wynoszące 30% stawki autonomicznej,
atropina (poz. 112, p. 12 b.) — 50% stawki autonomicznej,
acetanilid (poz. 112, p. 18) — 70% stawki autonomicznej,
guajakol, jego węglany i sulfopochodne, sole kwasu glicerynofosforowego (poz. 112, p. 19) — 70% stawki autonomicznej,
kwas octowo-salicylowy i salicylan fenylowy (poz. 112, p. 20 a) — 70% stawki autonomicznej,
fenacetyna, białkan taniny, salicylan metylowy (poz. 112, p. 20 b) — 70% stawki autonomicznej,
pepsyna i pepton (poz. 112, p. 21) — 70% stawki autonomicznej,
santonina (poz. 112, p. 22) — 70% stawki autonomicznej.

Związek Przemysłu Chemicznego złożył właściwym czynnikom rządowym szczegółowe memorjały, uzasadniające wielką szkodę, jaka wynika z udzielania ulg celnych na wyrabiane w kraju preparaty chemiczne. W szczególności podkreślił, że wprowadzenie takich ulg na aspirynę i inne pochodne kwasu salicylowego jest bardzo dotkliwym ciosem, wymierzonym w krajową produkcję tych preparatów. Drogą wielkiego wysiłku technicznego i finansowego udało się uruchomić w Polsce przed niedawnym stosunkowo czasem produkcję związków salicylowych, opartą na oryginalnych metodach. Preparaty te skutecznie konkurują z towarem zagranicznym, stopniowo wypierając go z rynku. Tymczasem obniżanie stawek celnych przeciwdziała w sposób zdecydowany dalszemu rozwojowi odpowiednich fabryk chemicznych, które muszą postawić pod znakiem zapytania projekty dalszych inwestycyj w zakresie preparatów salicylowych.

Związek Przemysłu Chemicznego w konkluzji domaga się nieudzielania żadnych zezwoleń na ulgowe clenie preparatów salicylowych.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,54 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,69 „
Azotan amonu	100 „
Azotyn sodowy	120 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	330,6 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
* Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	225 „
* „ techniczna 85/88%	170 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	29,75 „
Klej kostny	240 „
Klej skórny	275 „
Krezol	128 „
Kwas azotowy tech. czysty za 100% HNO_3	93 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	6,00 „
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
Kwas octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 zł.
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	190 „
„ „ saponifikat	180 „
Oleum 20%	19,24 „
Olej lniany	132 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra potasowa	130 „
* Saletra sodowa przem. zwyczajna	65 „
* Saletra sodowa przem. raz rafinowana	90 „
Saletra sodowa podwójnie rafinowana	100 „
Siarczan amonu	29,65 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska krystaliczna	7,00 „
Stearyna	150 „
Superfosfat 16% par. Warszawa	10,72 „
Toluol czysty	105 „
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. 25% NH_3	60 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11